

1. Referentie

Referentie	Verachtert, P., Van Damme, J., Onghena, P., Ghesquière, P. (2009). A seasonal perspective on school effectiveness: evidence from a Flemish longitudinal study in kindergarten and first grade. <i>School effectiveness and school improvement</i> , 20(2), 215-233.
Taal	Engels
ISBN – ISSN	/
Publicatievorm	tijdschriftartikel

2. Abstract

Onderwijsonderzoekers hebben in het verleden vanuit verschillende invalshoeken aandacht gehad voor het verband tussen de zomervakantie en het schoolse leren van kinderen. Sommige studies onderzochten de mate waarin kinderen aangeleerde kennis en vaardigheden verliezen tijdens de zomervakantie, met als doel lesinhouden en curricula beter op het cognitieve niveau van kinderen bij het begin van het nieuwe schooljaar af te stemmen en, zodoende, het onderwijsrendement te verhogen. Andere studies probeerden de rol van de school in het ontstaan en de ontwikkeling van onderwijsongelijkheden te bepalen door de evolutie van deze ongelijkheden tijdens het schooljaar te vergelijken met die tijdens de zomervakantie. Nog andere studies bestudeerden het absolute effect van de school op het leren van kinderen door de zomervakantie als een soort quasi-experimentele controle te beschouwen voor de invloed van die school.

Het onderzoek waarover in deze bijdrage gerapporteerd wordt vertrekt van drie vragen. Ten eerste, wat is het absolute effect van naar school gaan op de groei in rekenvaardigheid van jonge Vlaamse zwakpresterende kinderen? Ten tweede, is dit absolute schooleffect anders voor kinderen met een verschillende socioeconomische, etnisch-culturele of taalachtergrond? En, ten derde, hoe groot zijn de relatieve verschillen tussen scholen wat de groei in rekenvaardigheid van jonge zwakpresterende kinderen betreft?

Bij het beantwoorden van deze vragen vertrokken we van de aanname dat tijdens het schooljaar zowel schoolse factoren als niet-schoolse factoren een invloed op het leren van kinderen hebben, terwijl tijdens de zomervakantie enkel niet-schoolse factoren van tel zijn. Bijgevolg maakt een vergelijking tussen de leerwinst (leervorderingen) van kinderen tijdens het schooljaar en de zomervakantie het mogelijk om het absolute effect van naar school gaan te onderzoeken.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Basisonderwijs, Studieprestaties

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming, in het kader van het programma 'Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek'
Onderzoeker(s)	Jan Van Damme Promotor Onderzoeksdomein 1 Dekenstraat 2 - bus 3773, 3000 Leuven tel. 016/32 62 45 l fax 016/32 58 59 Centr. Onderwijseffectiv. & Evaluatie KULeuven

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat is de invloed van de zomervakantie op het leerproces van leerlingen in de lagere school.
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Sinds september 2002 volgt het SiBO-onderzoek, (Schoolloopbanen in het basisonderwijs) in opdracht van de Vlaamse overheid, ongeveer 6000 leerlingen in bijna 200 scholen doorheen het Vlaamse basisonderwijs. Belangrijkste doelstelling van het onderzoek is het beschrijven en verklaren van de schoolloopbanen van deze kinderen.
Onderzochte groep	Leerlingen van het lager onderwijs
Bereik	Vlaanderen

7. Resultaten

	Onderwijsonderzoekers hebben in het verleden vanuit verschillende invalshoeken aandacht gehad voor het verband tussen de zomervakantie en het schoolse leren van kinderen. Sommige studies onderzochten de mate waarin kinderen aangeleerde kennis en vaardigheden verliezen tijdens de zomervakantie, met als doel lesinhouden en curricula beter op het cognitieve niveau van kinderen bij het begin van het nieuwe schooljaar af te stemmen en, zodoende, het onderwijsrendement te verhogen. Andere studies probeerden de rol van de school in het ontstaan en de ontwikkeling van onderwijsongelijkheden te bepalen door de evolutie van deze ongelijkheden tijdens het schooljaar te vergelijken met die tijdens de zomervakantie. Nog andere studies bestudeerden het absolute effect van de school op het leren van kinderen door de zomervakantie als een soort quasi-experimentele controle te beschouwen voor de invloed van die school. Het onderzoek waarover in deze bijdrage gerapporteerd wordt vertrekt van drie vragen. Ten eerste, wat is het absolute effect van naar school gaan op de groei in rekenvaardigheid van jonge Vlaamse zwakpresterende kinderen? Ten tweede, is dit absolute schooleffect anders voor kinderen met een verschillende socioeconomische, etnisch-culturele of taalachtergrond? En, ten derde, hoe groot zijn de relatieve verschillen tussen scholen wat de groei in rekenvaardigheid van jonge zwakpresterende kinderen betreft? Bij het beantwoorden van deze vragen vertrokken we van de aanname dat tijdens het schooljaar zowel schoolse factoren als niet-schoolse factoren een invloed op het leren van kinderen hebben, terwijl tijdens de zomervakantie enkel niet-schoolse factoren van tel zijn. Bijgevolg maakt een vergelijking tussen de
--	--

	leerwinst (leervorderingen) van kinderen tijdens het schooljaar en de zomervakantie het mogelijk om het absolute effect van naar school gaan te onderzoeken. Er werden binnen de SiBO-dataset ongeveer 500 kinderen geïdentificeerd die bij aanvang van de derde kleuterklas zwak presteerden op vlak van voorbereidende rekenvaardigheden. Deze kinderen werden vervolgens gedurende twee opeenvolgende schooljaren gevolgd. De (vorbereidende) rekenvaardigheden van deze kinderen werden getoetst aan het begin en op het einde van elk schooljaar. Verder werd er informatie verzameld over hun socioeconomische status, hun etnisch-culturele achtergrond en de taal die ze thuis praten. De resultaten van de analyses geven aan dat de rekenvaardigheden van aanvankelijk zwak presterende kinderen aanzienlijk sneller toenemen tijdens het schooljaar dan tijdens de zomervakantie. Naar school gaan heeft dus een groot absoluut effect op het leren van deze jonge kinderen. Daarenboven slagen scholen erin om een deel van de onderwijsongelijkheden tussen kinderen, zoals die bestaan aan het begin van de derde kleuterklas, te verkleinen. Zelfs binnen de groep van zwakpresterende kinderen bestaan er bij aanvang van de derde kleuterklas significante prestatieverschillen tussen kinderen met een verschillende achtergrond. Globaal genomen blijven deze verschillen min of meer constant tijdens het laatste jaar van het kleuteronderwijs, maar in de loop van het eerste leerjaar verdwijnt de prestatiekloof tussen kinderen met een verschillende etnisch-culturele en/of taalachtergrond. SES-gerelateerde prestatieverschillen bleken evenwel hardnekkiger. Wat relatieve schooleffecten betreft, werd gevonden dat scholen significant van elkaar verschillen wat het gemiddelde aanvangsniveau van hun zwakpresterende leerlingen betreft. Bovendien vertonen kinderen in sommige scholen een grotere groei in rekenvaardigheid tijdens de derde kleuterklas en/of tijdens het eerste leerjaar dan in andere scholen. Er werd evenwel geen variantie op schoolniveau gevonden in de groei in rekenvaardigheid tijdens de zomervakantie.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Pieter Verachtert (2008). *Kindergarten risk factors for early mathematics difficulties. Evidence from the longitudinal SiBO study. (Doctoral Thesis - Supervisors: Prof. Dr. Pol Ghesquière & Prof. Dr. Patrick Onghena)*. Leuven: K.U.Leuven, Centrum voor Gezins- en Orthopedagogiek & Centrum voor Methodologie van het Pedagogisch Onderzoek.

Verachtert, P., Ghesquière, P., Hendriks, K., Maes, F., Van Damme, J. (2005). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs: toetsen eerste leerjaar (schooljaar 2003-2004)*. LOA-rapport, 30: Steunpunt loopbanen doorheen onderwijs naar arbeidsmarkt, Leuven, 2005.

Hendriks, K., Verachtert, P., Ghesquière, P., Maes, F., Van Damme, J. (2005). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs: toetsen tweede leerjaar (schooljaar 2004-2005)*. LOA-rapport, 35: Steunpunt loopbanen doorheen onderwijs naar arbeidsmarkt, Leuven, 2005.

Verachtert, P., Van Damme, J., Onghena, P., Ghesquière, P. (2007). *A seasonal perspective on school effectiveness: Evidence from a Flemish longitudinal study in kindergarten and first grade*. Biennial Conference of the European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI). Boedapest, Hongarije, 2007.